

2016-10-07

Justitiedepartementet
DOM
103 33 STOCKHOLM

**Remissyttrande över Domstolsverkets promemoria med begäran om författningsändringar när det gäller förordnande att arbeta för annan domstol m.m.
(Ju2016/03912/DOM)**

Sammanfattning

Sveriges Domareförbund tillstyrker förslagen i huvudsak. Domareförbundet instämmer i behovet av regeländringar men anser att vissa frågor behöver utredas närmare. Dessa frågor handlar om

- på vilken föreskriftsnivå regleringen bör finnas,
- ytterligare möjligheter till förordnanden för enstaka mål eller kortare perioder,
- extern adjunktion, och
- domstolarnas och domarnas oavhängighet.

Domareförbundet delar promemorians uppfattning att den förväntade måltillströmningen i migrationsdomstolarna kan göra det nödvändigt med särskilda insatser för att säkerställa en effektiv och rättsäker handläggning.

Rätt föreskriftsnivå

I regeringsformen föreskrivs efter den senaste grundlagsreformen att bestämmelser om domstolarnas rättskipningsuppgifter och om huvuddragen i deras organisation samt grundläggande bestämmelser om ordinarie domares rättsställning meddelas i lag (11 kap. 2 och 10 §§). Domarlagsutredningen ansåg att domarbehörighet ska kunna härledas ur lag (se SOU 2011:42 avsnitt 6.4). Domareförbundet anser därför att det kan ifrågasättas om det är lämpligt att göra ytterligare ändringar i förordningarna med instruktioner för domstolarna.

Alternativa/ kompletterande förändringar i tingsrätts- och förvaltningsrättsinstruktionerna (avsnitt 4)

Om förändringar i instruktionerna ska göras bör övervägas om en framkomlig väg är att justera 50 § tingsrättsinstruktionen och 43 § förvaltningsrättsinstruktionen. Detta har inte tagits upp i promemorians avsnitt 4. Möjligheten att vid tillfällig arbetsanhopning anställa den som varit fiskal att utföra domaruppgifter skulle kunna utvidgas, t.ex. genom att ta bort formuleringen ”vid tillfällig arbetsanhopning” eller att ersätta den t.ex. med formuleringen ”vid tillfällig arbetsanhopning eller om det av annan anledning finns behov av att mål handläggs av en domare som normalt inte tjänstgör vid domstolen”. Det problem som diskuteras i näst sista stycket på s. 23, nämligen behov av extern domare i mindre komplicerade mål, skulle kunna lösas på det sättet.

Extern adjunktion (avsnitt 5)

I promemorians avsnitt 5 diskuteras extern adjunktion. Möjligheten till sådan skulle öka om det fanns möjlighet att söka tjänst som tf. råd i överrätt (s. 25). En fråga som uppkommer är om en åklagare som är tf. hovrättsråd bedöms annorlunda än en åklagare som är adjungerad ledamot i hovrätt (jfr NJA 2014 s. 482) och om en tjänsteman vid Skatteverket som är tf. kammarrättsråd bedöms annorlunda än en tjänsteman vid Skatteverket som är adjungerad ledamot i kammarrätt (jfr HFD 2011 ref. 15). Det är tänkbart att en tjänstledig tjänsteman anses mer oavhängig som domare om vederbörande utnämns av Regeringen efter att ha bedömts av Domarnämnden. Samtidigt torde emellertid Högsta domstolens resonemang i NJA 2014 s. 482 p. 26-27 också omfatta ett tf. råd som efter tjänstledighet ska återvända till grundanställningen. Frågan bör utredas närmare.

Domstolarnas och domarnas oavhängighet

Domstolarna är var för sig självständiga myndigheter, och Domareförbundet vill framhålla att det är viktigt att den grundprincipen inte urholkas. För att attraktiviteten hos domstolarna som arbetsplats, både för jurister och andra personalkategorier, inte ska minska är det viktigt att poängtera att tjänstgöring i annan domstol bygger på frivillighet och utgör en möjlighet till utvecklande utbyten. Om förslagen blir verklighet måste också rent praktiska frågor som har med arbetsvillkoren att göra, såsom tillgång till tjänsterum och datasystem, lösas på ett godtagbart sätt.

Det är bra att risken för att anställda upplever ett tryck att tjänstgöra vid annan domstol uppmärksammas (s. 21). Domareförbundet vill understryka att ett sådant tryck riskerar att bli särskilt problematiskt för domare ur ett oavhängighetsperspektiv mot bakgrund bl.a. av den

individuella lönesättningen och att domstolschefens vitsord kan väga tungt vid ansökan om annan domaranställning.

I promemorian anges (s. 25) att överrätterna i varje enskilt fall ska se till att rätten är sammansatt på lämpligt sätt. I de fall hov- eller kammarrätt är prejudikatinstans bör det dock övervägas ytterligare om inte rättens sammansättning borde regleras närmare i lag (eller förordning).

Detta yttrande har beslutats av Domareförbundets styrelse med Martin Sunnqvist som referent.

På förbundets vägnar

Märit Bergendahl